

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Mediální Workshop

Cíl: Studenti a studentky budou prostřednictvím hry zjišťovat, co již o médiích a psaní časopisů (hlavně těch školích) vědí. Dále budou jejich poznatky doplněny o rozšiřující informace o médiích a práci studentských redakcí tak, aby si na jejich základě mohli svůj názor rozšířit a uvědomit si, jak je psaní studentkého časopisu náročné. Výsledkem by mělo být osvojení si základních teoretických poznatků o fungování redakcí a psaní studentkých časopisů, které potom v průběhu dalších aktivit během školního víkendu a při své vlastní práci na časopisech využijí v praxi.

Aktivita 1: Zjištění co už víme pomocí metody "kmeny a kořeny"

Studenti a studentky se rozdělí do skupin (3-5 skupin) a každá si vylosuje jednu otázku. Každá skupina se rozdělí na 1 kmen a ostatní spoluháče, kteří budou představovat kořeny. Cílem každé skupinky je získat odpověď na svou otázku. Kořeny se snaží získat co nejvíce živin, nebo-li vědomostí, ptají se členů ostatních skupin na svou otázku a jejich odpovědi slovně předávají svému kořenu, který je zaznamenává. Po uplynutí vymezené doby, nebo poté, co se všichni všech zeptají, hra končí. Každá skupinka dostane 5 minut na to, aby si mohli získané odpovědi utřídit a připravit si prezentaci svého zjištění.

Zadání:

- ♣ rozdělí do skupin (ideálně po 3-4 členech)
- ♣ kořeny si otázku musí zapamatovat, nesmí ji mít nikde napsanou
- ♣ otázku kořeny postupně kladou všem z ostatních skupin
- ♣ tázaný na otázku odpovídá tolikrát kolikrát je dotázán, svoji odpověď však může vylepšovat, zpřesňovat, rozšiřovat
- ♣ odpovědi kořeny přenášejí svému kmeni tak, aby je nezapomněly, nesmějí si ji zapisovat
- ♣ skupina nakonec prezentuje svoji odpověď na zadanou otázku – neopakuje pouze to, co kořeny přinesly, ale zaujme své vlastní stanovisko, vystvětlí proč s daným tvrzením souhlasí popřípadě nesouhlasí

Otázky: vybrat dle velikosti skupiny 3-5

- ♣ Kdo to je redaktor a kdo editor a proč je jejich role v redakci důležitá?
- ♣ Jak mohou média ovlivňovat obsah toho co zobrazují? Jak mohou působit pozitivně a jak negativně?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- ✦ V jaké souvislosti jsou migranti a cizinci nejčastěji v médiích zobrazováni a proč si myslíš, že tomu tak je?
- ✦ V médiích jsou využívány různé formy sdělení. Jak si myslíš, že by byly vhodné pro informování veřejnosti o cizincích a migrantech?
- ✦ Jaké druhy médií znáš?

Prezentace:

- ✦ Podnítit k vyjádření vlastního názoru skupiny a zaujmutí stanoviska

Aktivita 2: Načerpání nových informací prostřednictvím metody "literární kroužky" v našem případě přejmenované na "redakce"

Studenti a studentky se rozdělí do redakčních rad dle škol, ze kterých pochází do 3-5 členných týmů. Vymyslí si pracovní název a rozdělí si role: redaktor, editor, tiskový mluvčí, reportér a fotograf. Každá z rolí má přisouzenou svou činnost během čtení textu a jeho následného rozboru ve skupince i s ostatními skupinami. Nejdříve si každý sám text přečte a dělá si poznámky, které mu ukládá jeho role. Po uplynutí doby určené pro přečtení článku má každá skupina vymezený čas (každá role má 5 minut) na prezentaci svých zjištění

Zadání:

- ✦ Rozdělení rolí a tvorba skupinek – v každé skupince zástupce každé role
- ✦ individuální práce s textem 10-15 min
- ✦ skupinová práce – každá role má 5 min na prezentaci svých zjištění a společnou diskuzi nad nimi s ostatními členy skupiny

Literární role:

- ✦ **editor:** vyhledá v textu zajímavé úseky, nebo zajímavá, nejasná, důležitá či nová slova
- ✦ **redaktor:** hledá spojení mezi textem a vnějším světem
- ✦ **reportér:** vypracuje seznam otázek pro diskuzi ve skupině
- ✦ **fotograf:** nakreslí obrázky důležitých postav, prostředí či dějů
- ✦ **tiskový mluvčí:** na konci diskuze podá ostatním zprávu o tom, jak u nich diskuze proběhla

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Aktivita 3: Reflexe

Co jsme se dozvěděli o médiích ve vztahu k menšinám? Změnilo to náš pohled v něčem? Který způsob psaní o cizincích či migrantech vám přijde jako vhodný pro vaše vrstevníky? Jaké formy příspěvků můžete ve svém studentkém časopise použít? Víte kam se můžeme obrátit o informace?

Pomocné texty :

1) Školní časopis

První, než se rozhodnete založit školní časopis, musíte si jasně určit, co byste tam chtěli psát, a hlavně, kdo všechno by byl ochotný psát! Dalším důležitým aspektem úspěchu je souhlas vedení školy. Souhlas vedení je důležitý také proto, poněvadž je potřeba zajistit alespoň černobílé kopírování vašeho literárního díla. Ovšem nejlepší je, zajistit si sponzory, kteří budou ochotni vám financovat i barevný tisk. Naší škole se to podařilo, a tak máme některé strany barevné!

Nyní tedy už můžeme přistoupit k samotné tvorbě časopisu. U nás hned na začátku roku probíhal nábor nových členů. Hned na první schůzce jsme vymysleli rubriky. Některé z nich se jmenují: Aktuálně ze školy, Z vlastní tvorby, Rozhovor, Ze života studentů, Zamysli se, Směj se s námi apod.

Jelikož náš redakční tým čítá kolem 20 lidí, určili jsme vedoucí jednotlivých rubrik a ostatní redaktori se potom následně rozdělili do rubrik podle vlastní orientace. Nad tím vším dohlíží 2 šéfredaktorky. Záštitu našeho časopisu tvoří dvě hodné paní učitelky češtiny, které nám dělají korekturu. Nesmím taky zapomenout na našeho grafika, bez kterého by náš časopis těžko dostával konečnou podobu. Po určení většiny věci každý věděl, co má dělat, a tak jsme si určili už jenom první uzávěrku a rozešli se. Nutno dodat, že řada z nás s ní měla a má problémy, ale ty asi patří k profesnímu růstu.

Jaké jsou přínosy školního časopisu? Myslím si, že nedocenitelné. Když pomínu to, že vlastně děláme reklamu škole a referujeme studijní společnosti nejen o školních akcích, tak si myslím, že samotná účast nás redaktorů na tomto projektu je i nám prospěšná. Pomáhá nám totiž zlepšovat se v našem slohovém vyjadřování, ale taky rozvíjí naše schopnosti, náš smysl pro odpovědnost a pro dobrou věc.

Myslím si ovšem, že naprosto nejdůležitější je to, že tento časopis neděláme pro sebe, ale pro studenty. Vždyť je zde spousta dobrých článků. Ať už informativních či vzdělávacích. Člověk si zde taky může přečíst leckterou zajímavost anebo si jen přečíst zajímavý rozhovor s nějakou školní osobností. Každopádně důvodů proč číst školní časopis je opravdu mnoho.

Přeji tedy všem, aby se nebáli a klidně vytvořili školní časopis. Časopis, který bude mít úroveň a bude přínosem pro všechny.

Krahulec Tomáš. 2007. *Školní časopis*. Online. Dostupné z
[\[www.http://www.stredniskoly.cz/student/skolni-casopi](http://www.stredniskoly.cz/student/skolni-casopi)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2) Jak se pozná kvalitní školní časopis

Školní časopis by měl po formální stránce obsahovat vše, co obsahují tištěné časopisy nebo noviny, se kterými se žáci běžně setkávají (ať již čtou Sluníčko, Mateřídoušku, ABC, 21. století Junior, Bravo Girl!, IN! nebo jiný časopis). Na rozdíl od většiny komerčních časopisů je ale školní časopis nekomerční, proto bude jeho obsah odlišný. (Mohl by hledat inspiraci u neziskových

projektů jako je např. Nový prostor...) I **cílová skupina** je jiná - u školního časopisu jde především o žáky školy a nejbližší okolní komunitu (učitelé, rodiče žáků, kamarádi žáků, obyvatelé obce, kde je pouze jedna škola apod.). Mimochodem na vytvoření takové komunity se může školní časopis velkou měrou podílet!

Inspiraci tedy máme - stačí se sejit s redaktory školního časopisu a prolistovat si různé druhy časopisů a novin, zjistit, co mají společného, v čem se liší, a hlavně si promyslet, co z nich převzít a co nikoliv...

Bohužel se mi zdá, že ne všechny redakce školních časopisů tohle udělaly. Když jsem zkoumal, čím se liší vítězné časopisy od těch, které se neprobojovaly ani do užšího výběru, přišlo mi na mysl jakési časopisecké „Desatero“, které bych vám rád předložil k zamyšlení. Tady je...

„Desatero“ rysů, podle nichž poznáte kvalitní školní časopis:

1. kvalitní články podepsané jejich autory
2. zajímavé rozhovory, reportáže a další publicistické žánry
3. stálé rubriky
4. názory žáků, komentáře, ankety
5. jednotná grafická úprava
6. pěkná obálka
7. originální obrázky a komiksy
8. zajímavé fotografie a fotopříběhy
9. tiráž
10. co nejvíce práce kolem časopisu odvedli žáci, ne dospělí

Krahulec Tomáš. 2007. *Školní časopis*. Online. Dostupné z [www.http://www.stredniskoly.cz/student/skolni-casopi

3) ROZHOVORY: Nesnadné otázky i odpovědi

Základní funkcí otázek je získat co možná nejpresnější a nejpodrobnější odpověď. Když si chystáme otázku, zeptejme se sami sebe, zda má smysl zabývat se odpovědí. Je chyba, pokud nevěnujeme přípravě otázek dostatečnou pozornost. Svůj význam může samozřejmě hrát samotné pochopení otázky, a tedy potřeba ji položit **srozumitelně a jednoznačně**.

Rozhovor mohou znesnadnit zbytečné otázky. Mezi ně patří ty, které možná lze chápat u tzv. společenské konverzace, tedy například poukazy na kvalitu počasí. Rovněž otázky choulostivé, nebo

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

takové, jejichž odpověď je snadno zjištělná i jinak (...a *tvoji třídní je paní učitelka Nováková?*). Příliš složité otázky, jako ty pátrající po existenci „vyšší moci“, také do běžného rozhovoru nepatří. Podobné otázky dávají tušit určitou bezradnost nebo nepřipravenost redaktora.

Je dobré mít na zřeteli, že slova, která tázaný zvolí pro svoji odpověď, mohou být do vět poskládána s určitým **taktickým záměrem**. Zajímavá je při rozhovoru tudíž nejen sama odpověď na otázku, ale také to, jak se dotazovaný při položení otázky tváří. Někdy nám výraz obličeje může napovědět, nakolik je ochoten být upřímný, nekličkovat. A chceme-li se dostat k podstatě problému, naznačí nám tak bezděky cestu pro naše další dotazování.

Několik námětů

Co může úspěšnému vedení rozhovoru pomoci? Například mít **předem jasný cíl** (proč se chci ptát, k čemu směřuji); promyšlenou první a poslední otázku; pokládat **více otázek otevřených** (*Co si myslíš o...?, Jaký k tomu máš důvod?...*); nebát se zeptat znovu na totéž, když jsme se nedočkali odpovědi; po položení otázky dát dostatek prostoru k promyšlení odpovědi; vyhýbat se frázím. Pro delší rozhovor je dobré mít připraveny otázky v tematických celcích. Dobré je také uvědomit si, že první otázka rozhovoru bývá zaměřena spíše než na získání informace, na „získání“ sympatií tázaného. Podobně důležité je následné ocenění odvahy dotazovaného, že svojí odpovědí „nese kůži na trh“.

Některé z položených otázek se nestanou následně přímou součástí rozhovoru, ale pomohou utvořit **medailonek** o zpovídaném (část rozhovorů v žákovských časopisech nabízí právě jen otázky a odpovědi, které z rozhovoru činí spíše specifický medailonek daného člověka). Mám na mysli především otázky: *Kdo?, Co?, Kde?*. Stává se tak zejména u pravidelných rubrik „Rozhovor s...“, které nejčastěji představují jednotlivé vyučující v dané škole.

Redaktor by měl vést zpovídaného postupně **k otázkám náročnějším**, než jsou ty na vybavení si určité situace. Například prostá výzva „*Vysvětli, prosím...*“ už vede při odpovědi čtenáře k určitému porozumění. Podobně může zapůsobit otázka „*A můžeš to doložit nějakými příklady?*“. Otázka „*Jak to chceš dokázat?*“ vede dotazovaného k podrobnému rozebrání problému a čtenář si tak může lépe udělat vlastní závěr (souhlasím - nesouhlasím). Hodnotit ponecháme zpovídaného třeba otázkou: „*Co si myslíš o...?*“. Nejnáročnější otázky předpokládají vlastní invenci dotazovaného, příkladem může být otázka: „*Jak to změnit?*“. Připravujeme-li tudíž žáky na tvorbu rozhovorů v tomto duchu, učíme je, aby sami sobě i druhým kladli podobně náročné otázky a hledali na ně odpovědi.

Redaktor může využívat rovněž řadu **alternativ k přímým otázkám**. Někdy se může zeptat sám sebe: „*Co tedy potřebuji udělat?*“; nebo sehrát roli „*dáblova advokáta*“: „*A třeba je to právě tak, jak říkáš...*“; povzbuzovat ke větší odvaze v odpovědi: „*Chceš tím tedy říci...?*“.

Některé výrazy, volené v otázce i odpovědi, nabízí **široký prostor pro interpretaci** kvůli své nejednoznačnosti. Typickým příkladem může být termín „*často*“. Nešťastně formulovaná otázka snadno navodí nepříjemný pocit, až pocit ohrožení. Podobně rušivě může působit i redaktorova intonace hlasu, jeho přílišná gestikulace nebo přítomnost další (neznámé) osoby.

Co naopak doporučit zpovídanému? Posloužit může třeba prosté uvědomění si, že **novináři upřednostní lapidární odpovědi a může být tedy užitečné si taková vyjádření k určitým tématům připravit předem**. Co doporučit dále? Neodpovídat příliš rychle, případně nabídnout svou citaci opakovaně; po jednotlivých větách zřetelně klesnout hlasem. A především - pohled z očí do očí ukáže jistotu a úsměv odzbrojí!

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Dalibor Dudek. 2010. *Jak se pozná kvalitní školní časopis I., II.*, Online. Dostupné z [www.<http://www.ctenarska-gramotnost.cz/medialni-vychova/mv-casopisy/recenze-1>]